

MLADI STRAŽARJI

Fidelis:

Na mejo!

Ganljivo je, kako Dalmatinci ljubijo svoje in naše morje! Srce jim prekipeva od ljubezni do morja in v pesmi zatrjujejo: »E ti more, lepo more, nikad ja te zaboravit neću!« In trdijo, da ljubijo morje kot svoje oči! Komu niso oči nad vse drage? Kaj bi bil človek brez oči? In če Dalmatinec pravi, da ljubi morje potem nam je jasno, kako zelo ljubi morje!

Brez dvoma je morje silnega pomena za človeštvo, zlasti za obmorske narode.

A več nego morje je zemlja. Ali bi narod mogel živeti od samega morja, samo na morju?

Ne, samo od morja in samo na morju narodi ne morejo živeti. In če obmorska ljudstva tako zelo ljubijo morje in moramo tudi mi ljubiti naše morje, koliko bolj moramo šele suho zemljo, ki nam jo je Bog dal! Kako toplo bi morali ljubiti naša polja in gore, naše reke in jezera, naše vasi in naša mesta, naše rudnike in naše podzemeljske jame — sploh vso našo zemljo, ki je last našega naroda!

Zemljo, ki jo ima kak narod, imenujemo njegov življenjski prostor. Sedaj se pa vprašajmo: Ali mi ljubimo zemljo, na kateri živi naš narod, ali ljubimo ta svoj življenjski prostor pod božjim soncem?

Slovenska Koroška je del življenjskega prostora našega naroda. In če bi nič drugega ne vedeli o Koroški nego to, bi jo morali ljubiti! Vsak kmet ljubi svojo zemljo, svoj »grunt«, ki ga preživlja in ki ga s trudom in znojem obdeluje. Tudi vsak narod mora ljubiti svojo zemljo, na kateri živi. Sramota je za narod, če ne pozna svoje zemlje, sramota je za narod, če ne ljubi svoje zemlje! Kaj bi rekli o kmetu, ki bi niti ne vedel, do kam sega njegov grunt, ki bi se za to nič ne brigal? Rekli bi, da je to brezbrizen, len, zanikaren kmet in bi takega nemarneža ne mogli spoštovati!

Mladina slovenska, ti si dolžna poznati slovensko in slovansko zemljo, poznati skupni naš življenjski prostor, vedeti moraš, do kam sega naša zemlja in moraš ljubiti to našo zemljo! Biti moraš Bogu hva-

Sv. Jakob v Rožu.

ležna, da je dal našemu narodu tako lep življenjski prostor, tako lepo zemljo in biti moraš pripravljena, to zemljo tudi čuvati in braniti. Kako so naši pradedje za turških časov branili našo zemljo!

Ah, kako mi mrzijo oni brezbrizni omejevalci, ki so rekli tedaj, ko bi bilo treba rešiti Koroško, ko je bila po velikem razsulu Koroška tako rekoč na krožniku položena pred nas: »Kaj nas briga Koroška!« Ah, kako nemoške, kako nezrele, kako omejene, kako neslovenske besede so bile to! Slovenska Koroška, naša zemlja, del našega slovenskega življenjskega prostora nas nič ne briga? Oh, kako malo slovenska je bila vzgoja takih ljudi, ki so tako govorili! To je prav tako, kot če bi kdo rekel: »Kaj me briga moj grunt ali deli mojega grunta!« Ne, takega brezbriznega, nemarnega kmeta bi ne mogli spoštovati!

Loče pod Jepo
(Kepo).

Mladina slovenska, če si res slovenska, potem ljubi našo zemljo in ljubi vso našo zemljo! Ona klaverna, nezrela miselnost, ki ni ljubila naše zemlje ali ki ni ljubila vse naše zemlje, mora izginiti iz našega naroda! Sramota narodu, ki ne ljubi svoje zemlje! Slovenska mladina mora poznati in ljubiti slovensko in slovansko zemljo! — Kako žalostno in za nas Slovence poniževalno je, ko moramo tolikokrat opazovati, da naši ljudje pridejo v neslovansko tujino, pa brž pozabijo na svojo slovensko zemljo, pozabijo na svoj slovenski izvor, pozabijo na svojo slovensko mater, pozabijo na svojo slovensko govorico in že svojih otrok nočejo več naučiti mile slovenske govornice! To pač ne priča o zrelosti našega naroda! Poglejmo n. pr. Nemce, kako so ponosni na svojo narodnost in kako ostanejo svoji narodnosti zvesti, pa naj se tudi naselijo med samimi Slovani!

Bivši avstrijski kancler Ignac Seipel poroča v svoji knjigi »Narod in država« o Nemcu, ki se je naselil (še pred svetovno vojno) v Sibiriji sredi med Rusi. Toda ostal je Nемец in Seipel pravi: »Nemški je bil jezik, v katerem je vzgojil svoje otroke.«

Karavanke od južne strani niso težko dostopne. Mladina slovenska, povzpni se kdaj na kak vrh Karavank in oglej si Slovensko Koroško! Samo znanje iz knjig ne zadostuje. Pogosto sem opazoval Slovenski Korotan z vrh Jepe (tako pravijo slovenski Gorotanci Kepi). Jepa je na severni strani prav veličastna gora. Gladka stena, podobna prisekani piramidi. Ob vzhodu Jepe leži lepo Baško jezero sredi popolnoma slovenske okolice.

To jezero smatrajo nekateri za najlepše koroško jezero. To nekaj pomeni, kajti na Koroškem ne manjka jezer. Ob vznožju Jepe se razprostira župnija Loče. Tu je župnikoval polnih 30 let župnik Knaflič, rodom iz Kranjske, in je tudi tu umrl. — Od Baškega jezera proti Beljaku se razprostira lepa slovenska župnija Marija na Zili. Tu je mnogo let pastir-oval pisatelj Ksaver Meško. Lep je z Jepe pogled na Beljak, na Dobrač, proti Ziljski dolini. — Prav lep je tudi razgled z Golice. Na severni strani pod njo se razprostira Rož, slovenski Rož. Prav ob vznožju Golice leži slovenska župnija Št. Jakob. Tu stoji slovenska Narodna šola — zdaj zaprta... Zelo lep je tudi razgled s Stola. Na eni strani Blejsko, na drugi Vrbsko jezero... Tak je torej naš odnos do Koroške, do Slovenske Koroške. Naša zemlja je to, naš slovenski življenjski prostor.

Dr. K. C.:

Naše Primorje.

Če pogledamo zemljevid naše države, ki nam kaže navpično oblikovitost naše zemlje, gore, doline, nižave, na prvi pogled opazimo eno značilno potezo. Skoro tik ob obali se vleče od severozahoda proti jugozahodu vedno širši pas goratega sveta. Najvišji predeli tega ozemlja se prav zelo približajo morju. Proti severovzhodu pa se gore znižujejo, med nje se vriva nižava, ki zavzema ves severni del naše države. Posledica te višinske oblike naše jugoslovanske zemlje ni za nas prav nič ugodna. Najvažnejši del naše zemlje je gotovo naše Primorje t. j. tisti svet, ki se polagoma spušča k morju, kamor z njega odteka voda in kjer se kaže ves vpliv morja. To primorje pa je le ozek pas.

Kje je torej naše Primorje? V Ljubljani, kjer smo od Trsta oddaljeni v zračni črti samo 70, a od Sušaka, kamor pridemo z letalom že v dobri pol uri, okoli 80 km, ne čutimo prav nič te bližine morja. Isto velja za vse kraje, ki so nekateri še bliže morju kakor Ljubljana, a jih loči omenjena gorska pregrada. Če pa se peljemo iz Ljubljane čez Kras in pridemo na rob Hrušice, odkoder se vam odpre pogled na raj slovenske zemlje, prelepo Vipavsko dolino, začutimo dih morja. Tudi ona kraška planota, ki se prične onstran Pivke planine, se mora računati že k Primorju. Notranjska Reka, ki se izgubi v Škocjanski jami v kraški podzemski svet, teče v Jadransko morje. Ves Istrski polotok je stopnjema nagnjen proti jugu, tako kakor teče železnica iz Divače v Pulj. Sicer se primorski laški meščani radi norčujejo iz Istranov, ki jih imenujejo Čiče. Pravijo, da Čič ni za barko. Vendar je vse prebivalstvo Istre navezано po legi svoje zemlje na morje. V Trst hodijo iskati dela in zaslužka naši rojaki iz vsega porečja Soče. V nekdanjem velikem arzenalu v Pulju pa so delali Istrani. Po vseh teh krajih se kaže v podnebju in rastlinstvu vpliv morja. Krasni vrtovi južnega drevja v Gorici, mehko morsko podnebje, ki po dolini Soče, Idrije in Bače boža južne in zapadne sklone Julijskih Alp, dokazujejo, da je tu primorski vrt. Kdor se vozi pozimi iz Jesenic skozi Bohinj in bohinjski predor, bo posebno začutil veliko spremembo, ko pride v Podbrdo, kjer že ne bo snega. Cela nekdanja Primorska (Goriška, Trst in Istra) z majhnimi deli nekdanje Kranjske (del Vipavske doline, dolina Notranjske Reke), vse to bi mogli imenovati slovensko Primorje. Pri Reki se primorje zoži. Velebit se dviga naravnost iz morja in loči Liško planoto od primorja. Ličan sicer hodi po opravih doli v primorska mesta Senj, Karlobag in drugam, a za bivanje ob ozki obali ni prilike. Zato ostane Lika osam-